



## AZ ETIKET HALÁLA

A polgári gondolkozás legszentebb helyeinek szentélye: az udvar. Spanyol etiket! Káprázatos pompa, ragyogó szertartások fénye, örgrófok és hercegnők, kamarások és csillagkeresztes hölgyek... akik szánakozó mosolygással nézik a gyakorlatlan polgár megbocsáthatatlan baklövéseit.

Hová tűnt már ez a világ! Ferenc József udvara még tartotta a spanyol etiket tízezernyi ceremóniáját, de utóda, a fiatal IV. Károly a maga közvetlenségével sokat lerombolt a magas elválasztó falakból, Magyarország mai államfője udvartartásának uralkodó vonása pedig — a polgári egyszerűség. A demokrácia elvesztette talaját sok európai parlamentben és — létjogosultságot kapott az udvarokban.

Magyarország kormányzójának fogadószobájába mindenki bejuthat. Katonaságnál szolgálati úton kell kihallgatást kérni, polgárember pedig a kormányzói kabinetirodában jelentkezik kihallgatásra. Előadja, hogy milyen ügyben szeretne személyesen előterjesztést tenni a főméltóságú úrnak, aki azután a hozzá terjesztett jelentés alapján maga bírálja el, hogy szükségesnek tartja-e a személyes

meghallgatást. Hogyan kell jelentkezni? Miniszterpapiros . . . kérvény ...? Ó, dehogy: levélben vagy akár telefonon a kabinetirodánál.

Joga van kormányzói kihallgatásra annak, aki a kormányzótól kitüntetést kapott. A legfelsőbb kitüntetést illik megköszönni, de a személyes megjelenés nem kötelező. A kormányzó szívesen felmentést ad ez alól, különösen, ha valakinek vidékről kellene a kihallgatás miatt Budapestre utaznia.

Mikor most már legfelsőbb kihallgatásra kerül a sor, a boldog halandó legnagyobb gondja a ruha. Milyen öltözékben járuljon az államfő elé? Pedig ez egyáltalában nem gond. A hivatalos előírás a divat ját múlt (de Angliában ismét feltámadó) *redingote* — ferencjóska — helyett a *zsaket*. Akinek nincs zsaketje, megjelenhet fekete zakóban is. Akinek fekete zakója sincs, viselhet sötét uccai ruhát. Postaaltiszt, tűzoltó, mentő egyenruhában is lehet. A csizma sem tilos. A kormányzó előtt nem a ruha teszi az embert.

Hogyan kell viselni a kitüntetést? A szigorú felfogás szerint rendjeleket, kitüntetést polgári ember csak frakkhoz visel. Egyébként legfeljebb csak a kitüntetések miniatűrjeit veszi fel ünnepélyes alkalmakkor. De a miniatűrök miatt azért senki se verje magát külön költségbe, mert akár a kiscigányra is feltűzheti összes eredeti érmeit.

Hogyan kell viselkedni a kormányzó előtt? Természetesen meg kell hajolni és meg kell várni, hogy az államfő kezét nyujt-e, helyet kínál-e? »Főméltóságú úr«-nak kell szólítani és illik megvárni, amíg ő kérdez. Nem illik alkalmatlan kérdézősködéssel tolakodni vagy túlsókat beszélni. De ez sem jelent merev megszorítást, hiszen a jólnevelt ember minden idősebb úrral vagy hölgygel

szemben mindig megadja a tiszteletnek ezeket a jeleit. A kihallgatás előtt a kabinetirodában pár szóval különben is megmagyarázzák, hogy miként kell viselkednie.

Ellenben van egy nagyon fontos illemszabály: a pontosság. A meghívás órára és percre szól. A meghívón jelzett percben a meghívott a kormányzó előtt fog állni! Szóval: a kormányzói kihallgatás nem pesti zsúr, ahonnan legalább két órát illik késni. Ez az egyetlen igazi »etiket« a budai Várban. Tanulhatnának belőle, megvalósíthatnák; a polgári családok is.

Ugyanez a polgári egyszerűség jellemzi a nagyobb fogadásokat, ünnepeket is. Villásreggelin zsaketben, estebéden frakkban jelenik meg a meghívott a kormányzónál. Egyszerű az étkezés, polgári fesztelenség uralkodik az asztalnál még akkor is, ha előkelő diplomaták, államférfiak a vendégek. A két asztalfőn ilyenkor a kormányzó felesége és vele szemben a házigazda kormányzó foglal helyet.

Vannak természetesen ünnepi alkalmak, amikor kötelező a pompa kifejtése. Díszelőadások, parlament megnyitása, Szent István ünnepe, Úrnapja ezek az alkalmak, amikor kötelező a díszmagyar vagy frakk és viselni kell a rendjeleket, nagykeresztek szalagjait. De ez is csak illik és nem kötelező. Aki nem tartja meg, legfeljebb a jóízlés ellen vét. Vagy kiteszi magát annak, ami külföldi színházakban mindenféle ünnepi alkalom nélkül is elérheti: ha nincs megfelelő ruhában, nem eresztik be a »nézőtérre«.

